

TALOUSARVIOALOITE 34/2012 vp**Määrärahan osoittaminen vesistöjen ravinnepi-toisuuksien vähentämiseen poistokalastuksella*****Eduskunnalle***

Itämeren suurin uhka on rehevöityminen. Rehevöityminen vaikuttaa veden laatuun, ekosysteemin toimintaan sekä vesistöjen virkistyskäyttöön. Vesistöjen kalakannoissa on tapahtunut muutoksia särkikalojen ja lahnan tuntuvaan lisääntymisen vuoksi, mikä on vaikeuttanut muiden lajien kalastusta. Tämä on vaikeuttanut ammattikalastajien toimintaedellytyksiä ja vähentänyt vesistöjemme virkistyskäyttöä.

Hallituksen vuoden 2009 Itämeriselonteon ja maa- ja metsätalousministeriön kansallisen ammattikalastusohjelman mukaan kala- ja riistaosasto on edistänyt ns. poistokalastuksen ja siihen liittyvän erityisen tukijärjestelmän käyttöön-ottoa. Järjestelmällä tarkoitetaan ravinteiden poistamista kalastamalla vähemmän arvokkaita kaloja (särkikaloja). Itämeriselonteon eduskuntakäsittelyn aikana ympäristövaliokunta totesi, että erillinen käynnistystuki on tarpeen, jotta kalastajat olisivat motivoituneita laajamittaisen poistokalastuksen aloittamiseen. Keväällä 2009 käynnistettiin poistokalastuksen pilottihanke, ja pilottihankkeen tulosten perusteella eduskunta myönsi vuoden 2011 talousarviossa 1,4 miljoonaa euroa poistokalastukseen.

Keväällä 2011 Euroopan komissiolle ilmoitettiin poistokalastusta koskevista järjestelyistä, sopimusten ja lomakkeiden kehittämisestä sekä järjestelmästä. Määräraha jaettiin ELY-keskusten kesken, ja se sisälsi sisävesissä tapahtuvan poistokalastuksen. Komissio ilmoitti toukokuussa 2011 hyväksyvänsä järjestelmän, ja tämän jälkeen uudistettiin merialueilla tapahtuvaa poisto-

kalastusta koskeva määräaikainen hakemus. Ammattikalastajille ilmoitettiin, että uusi järjestelmä otetaan käyttöön 31.5.2011 lähtien. Hakemuksia tuli noin 100, jotka käsittivät noin 200 rannikon ammattikalastajaa, mikä on suurin osa kaikista rannikon ammattikalastajista. Rannikolla toimivat ammattikalastajat ovat osoittaneet suurta mielenkiintoa järjestelmää kohtaan, ja poistokalastus koetaan uutena mahdollisuutena.

Alustavien laskelmien mukaan vuodessa pystyttäisiin kalastamaan kestävästi vähintään 10 000 tonnia särkikalaa. Tarkempi arvio voidaan tehdä, kun Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen vuosina 2010—2011 toteutettava pilottihanke teknisistä ja taloudellisista mahdollisuuksista vähemmän arvokkaan kalan käyttämiseksi eri ketjuissa kuten elintarvikkeina, eläinten ravintona ja bioenergiana on saatettu päätökseen. Särkikalojen poistokalastus parantaisi arvokalojen tilannetta, koska tiheät särki- ja lahnaparvet taistelevat ravinnosta ja elintilasta ahvenen ja kuhan kanssa.

Vuotuinen määräraha tekisi mahdolliseksi poistaa vuodessa vähintään 5 000 tonnia vähemmän arvokasta kalaa poistokalastuksella rannikon saaristolahdista. Tämä vastaa vähintään 38 tonnia fosforia. Suomi on Helcomin Itämeren toimintaohjelman mukaisesti sitoutunut vähentämään Suomenlahden fosforipäästöjä 150 tonnia vuodessa. Poistokalastuksella voitaisiin saavuttaa 25 prosenttia tästä tavoitteesta. Moniin muihin vesistöinvestointeihin verrattuna poistokalastus on hyvin kustannustehokas toimenpide.

Esimerkiksi Helcomin Itämeren toimintaohjelman Suomen toimintasuunnitelma suosittaa haja-asutusalueen kuormituksen vähentämistä 46 tonnilla eli suunnilleen samassa laajuudessa kuin mihin poistokalastuksella päästäisiin. Poistokalastusta voidaan verrata fosfaattipitoisten pesuainneiden kieltoon, joka otetaan käyttöön vuonna 2012 ja jonka arvioidaan vähentävän fosforikuormitusta 15 tonnia.

Poistokalastuksen kehittäminen ja keskeyttämättömän rahoituksen turvaaminen vuosiksi 2012—2014 on välttämätöntä järjestelmän tehokkaan toteuttamisen kannalta. Ammattikalastajille on taattava riittävä rahoitus siten, että he voivat suunnitella toimintaansa ja tehdä tarpeelliset investoinnit.

Pitkän aikavälin tavoitteena on vähempiarvoisen kalan markkinahinnan vakauttaminen siten, että näiden lajien kalastus olisi markkinavoimien ansiosta jatkuvaa. Särkikaloista voidaan valmistaa terveellisiä ja herkullisia tuotteita kuten esim. kalapyöryköitä. Jos särkikaloilla ei ole menekkiä ihmisten tai eläinten ruokakaloina, niitä voidaan käyttää bioenergian tuotannossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2013 talousarvioon momentille 30.40.62 lisäyksenä 500 000 euroa vesistöjen ravinteiden vähentämiseen poistokalastuksella.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2012

Christina Gestrin /r
Astrid Thors /r

Stefan Wallin /r
Mats Nylund /r